

Daně a autorský honorář

Libuše Zákřavská

Ústav ekonomiky a managementu, FES Univerzita Pardubice

Abstract

This article highlights problems of authors fee taxation in the Czech Republic. Author of this article also mentions exemptions. There is a caution about value added tax payment of author fee.

Úvod

Většina akademických pracovníků, asistentů nebo doktorandů publikují ve vědeckých časopisech vlastní odborná pojednání a články, ve kterých seznamují s vlastními vědeckými poznatky a názory své kolegy a další odbornou veřejnost. Další možnosti publikování jsou např. v odborných periodících jako odborná stanoviska, či výklady, rozborů nebo názory, jež jsou určeny pro širokou veřejnost. Někteří akademici jsou dokonce autory nebo spoluautory tištěných monografií, které vydávají renomovaní vydavatelé. Velmi často jsou akademičtí pracovníci autory nebo spoluautory odborných publikací, určených akademickou veřejností, nebo zpracovali skripta k přednáškám předmětů prezenčního studia a nebo napsali opory k předmětům kombinovaného studia na vysoké škole. Není cílem tohoto článku provádět výše možných publikačních činností a aktivit. Cílem tohoto článku je přiblížení daňových povinností v případě, že autor článku, monografie, publikace, skript, opor apod. a má od vydavatele příjem, tzn. že obdrží za publikační činnost autorský honorář.

Obsah článku

Úvod

1. Příjem odměny za publikování je předmětem daně z příjmů
2. Povinnosti plátce, povinnosti poplatníka
 - 2.1 Příjem odměny za publikování zdaní vydavatel
 - 2.2 Poplatník není povinen podat daňové přiznání
 - 2.3 Poplatník příjem odměny za publikování uvede v daňovém přiznání
3. Dílčí základ daně z příjmu odměny za publikování
4. Základ daně z příjmů
5. Praktické příklady
6. Daň z přidané hodnoty z autorských honorářů

1 Příjem odměny za publikování je předmětem daně z příjmů

Článek vychází ze zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších změn a doplňků (dále jen „zákon o daních z příjmů“) ke dni 17. května 2004.

Vychází-li se z toho, že autor, jakožto fyzická osoba je poplatníkem daně z příjmů fyzických osob,¹ a že má bydliště na území České republiky,² má příjemce autorského honoráře

¹ ustanovení § 2 odst. 1 zákona o daních z příjmů

² ustanovení § 2 odst. 2 zákona o daních z příjmů

daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Předmětem daně z příjmů fyzických osob je i příjem³ honoráře – odměny vydavatele. Tento příjem není od daně osvobozen⁴.

S odkazem na zákon⁵ jako příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti jsou posuzovány i příjmy z užití nebo poskytnutí práv z jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému,⁶ a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem. Ve výjimečných situacích zákon charakterizuje příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, včetně práv autorských a práv příbuzných právu autorskému jako příjmy ostatní⁷.

2 Povinnosti plátce, povinnosti poplatníka

2.1 Příjem odměny za publikování zdaní vydavatel

Příjem odměny se nezahrnuje do základu daně⁸ v případě, že je stanoveno, že se z nich daň vybírá zvláštní sazbou daně⁹ ze samostatného základu daně. Znamená to, že vydavatel, který vyplatil odměnu, je plátce daně z příjmů, ale stanovených podmínek. Právní úprava těchto podmínek je následující. Příjmy autorů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize plynoucí ze zdrojů na území České republiky jsou samostatným základem daně pro zdanění zvláštní sazbou za předpokladu, že úhrn těchto příjmů od jednoho plátce¹⁰ nepřesáhne v kalendářním měsíci 3 000 Kč.¹¹ Částka 3 000 Kč představuje brutto příjmy. Zvláštní sazba daně z příjmů činí 10 %¹². Proto, je-li částka, kterou přijal autor vyšší než 2 700 Kč, nebyla odměna zdaněna vydavatelem.

2.2 Poplatník není povinen podat daňové přiznání

Než bude nastíněn složitý princip zdanění odměn za publikační činnost, autorka v této části článku vylučuje povinnost poplatníka podat daňové přiznání.

Daňové přiznání k dani z příjmů nepodává poplatník, pokud roční příjmy nepřesáhly částku 15 000 Kč¹³. Jedná se o brutto příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob a to:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky¹⁴,
- příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti¹⁵,
- příjmy z kapitálového majetku¹⁶,
- příjmy z pronájmu¹⁷,
- ostatní příjmy¹⁸.

³ ustanovení § 3 odst. 1 a 2 zákona o daních z příjmů

⁴ ustanovení § 4, ustanovení § 6 odst. 9 zákona o daních z příjmů

⁵ ustanovení § 7 odst. 2 písm. a) zákona o daních z příjmů

⁶ ve smyslu zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích a dále ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., který zrušil zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů

⁷ ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 písm. d) zákona o daních z příjmů

⁸ s odkazem na ustanovení § 5 odst. 5 zákona o daních z příjmů

⁹ podle ustanovení § 36 zákona o daních z příjmů

¹⁰ plátcem zde rozumíme vydavatele

¹¹ ve smyslu ustanovení § 7 odst. 8 zákona o daních z příjmů

¹² s odkazem na ustanovení § 36 odst. 2 písm. e) zákona o daních z příjmů

¹³ upravuje ustanovení § 38g odst. 1 zákona o daních z příjmů

¹⁴ ve smyslu ustanovení § 6 zákona o daních z příjmů

¹⁵ ve smyslu ustanovení § 7 zákona o daních z příjmů

¹⁶ ve smyslu ustanovení § 8 zákona o daních z příjmů

¹⁷ ve smyslu ustanovení § 9 zákona o daních z příjmů

Do částky 15 000 se nezahrnují příjmy od daně osvobozené a příjmy, které tvořily samostatný základ daně a daň byla sražena zvláštní sazbou.

Daňové přiznání k dani z příjmů nepodává¹⁹ poplatník, který má příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků, má-li tyto příjmy od jednoho plátce²⁰ a nebo postupně od více plátců. Dále je to za předpokladu, že poplatník neměl příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů a jež by ve zdaňovacím období přesáhly částku 6 000 Kč.

2. 3 Poplatník příjem odměny za publikování uvede v daňovém přiznání

Příjemce odměny za publikační činnost je poplatníkem daně z příjmů fyzických osob. Má-li příjemce příjem odměny za publikační činnost od jednoho vydavatele v úhrnu za kalendářní měsíc vyšší než 3 000 Kč, uvádí autorský honorář ve svém daňovém přiznání.

Vše za předpokladu, že:

- úhrn všech přijatých odměn (autorských honorářů) od jednoho nebo více plátců v kalendářním roce přesáhl částku 6 000 Kč a autor (příjemce honoráře) má příjmy z pracovně-právních vztahů a nebo z funkčních požitků²¹.
- úhrn všech příjmů a to jak přijatých odměn (autorských honorářů), tak příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmů kapitálového majetku, příjmů z pronájmu a příjmů ostatních v kalendářním roce přesáhl částku 6 000 Kč a dále jsou příjmy z pracovně-právních vztahů a nebo z funkčních požitků.

3 Dílčí základ daně z příjmu odměny za publikování

Často nastane situace, kdy příjem autorského honoráře bude jeho příjemce, poplatník daně z příjmů fyzických osob uvádět ve svém daňovém přiznání k dani z příjmů, protože příjem odměny je předmětem daně. Předmět daně nemusí být pokaždé totožný se základem daně²². Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období, ze které se pro účely daně z příjmů fyzických osob považuje kalendářní rok, přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení zajištění a udržení, pokud zákon u jednotlivých druhů příjmů nestanoví jinak. Pro stanovení dílčího základu daně z příjmů u autorských honorářů²³ se tedy stručně vychází z rozdílu příjmů odměn a vynaložených výdajů. Zejména u tohoto druhu příjmů se obtížně prokazují vynaložené výdaje a proto je běžnou praxí, že poplatník výdaje neprokazuje, ale uplatní je 30 % z příjmů²⁴.

4 Základ daně z příjmů

Základ daně z příjmů může tvořit součet dílčích základů daně z příjmů fyzických osob²⁵. Zpravidla u akademických pracovníků to budou součty dílčích základů daně z příjmů ze závislé činnosti a z funkčních požitků a z příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, do kterých jsou zahrnuty i autorské honoráře. Samozřejmě, že těch dílčích základů může být i více.

¹⁸ ve smyslu ustanovení § 10 zákona o daních z příjmů

¹⁹ ve smyslu ustanovení § 38g odst. 2 zákona o daních z příjmů

²⁰ plátcem se rozumí zaměstnavatel s odkazem na ustanovení § 6 odst. 2 zákona o daních z příjmů

²¹ funkčními požitky se ve smyslu ustanovení § 6 odst. 10 písm. b) rozumí i odměny za výkon funkce v orgánech obcí, v jiných orgánech územní samosprávy, státních orgánech, občanských a zájmových sdruženích, komorách a jiných institucích

²² odkaz na ustanovení § 5 odst. 1 zákona o daních z příjmů

²³ odkaz na ustanovení § 7 odst. 3 zákona o daních z příjmů

²⁴ odkaz na ustanovení § 7 odst. 9 písm. b) zákona o daních z příjmů

²⁵ odkaz na ustanovení § 5 odst. 2 zákona o daních z příjmů

5 Praktické příklady

5. 1 Pan docent je v pracovně-právním vztahu, pobírá v roce 2004 příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky od zaměstnavatele Univerzita Pardubice a dále obdržel od vydavatele časopisu Účetnictví následující odměny a tak dosáhl tyto příjmy:

- v únoru 2004 částku 1 620 Kč (brutto příjem 1 800, daň 180 Kč byla sražena viz. 2. 1)
- v dubnu 2004 částku 2 800 Kč (brutto příjem 2 800 Kč, daň nebyla sražena)
- v srpnu 2004 částku 2 950 Kč (brutto příjem 2 950 Kč, daň nebyla sražena)
- v říjnu 2004 částku 2 700 Kč (brutto příjem 3 000 Kč, daň 300 Kč byla sražena viz. 2. 1)

Přestože ve zdaňovacím období roku 2004 měl pan docent příjmy ze závislé činnosti a dále příjmy autorských honorářů, není povinen podávat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2004, protože úhrn příjmů autorských honorářů, jež netvoří samostatný základ (duben a srpen) nepřesáhl částku 6 000 Kč (viz 2.3).

5. 2 Pan profesor je v pracovně-právním vztahu, pobírá v roce 2004 příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky od zaměstnavatele Univerzita Pardubice a dále obdržel od vydavatele odborných skript následující odměny a tak dosáhl tyto příjmy:

- v únoru 2004 odměnu za skripta, která byla vydána v září r. 2003 ve výši 6 000 Kč
- v říjnu 2004 odměnu za opory, která byly vydány v září r. 2004 ve výši 6 000 Kč

Pan profesor za zdaňovací období roku 2004 bude podávat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Základ daně bude tvořit součet dílčích základů daně. K příjmu ze závislé činnosti, který je snížený o srážky zdravotního pojištění a sociálního pojištění se připočte částka 8 400 Kč jako dílčí základ daně z příjmu z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti $((6\,000 + 6\,000) - 0,3 \cdot (6\,000 + 6\,000))$ (viz 3).

5. 3 Paní docentka je v pracovně-právním vztahu, nepobírá však v roce 2004 příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky od zaměstnavatele Univerzita Pardubice, ne práce neschopná a dále obdržela od vydavatele skript a učebnic následující příjmy:

- v březnu 2004 odměnu za učebnice, které byly vydány v únoru r. 2004 ve výši 15 000 Kč.

Paní docentka za zdaňovací období roku 2004 není povinna podávat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob (viz. 2. 2).

5. 4 Odborný asistent obdržel za spoluautorství na skriptech částku 2 950 Kč. Tato částka nebyla zdaněna 10 % sazbou, přestože nedosáhla částky 3 000 Kč. Byla-li by částka nesprávně zdaněna sazbou 10 % daně, asistent by měl 90 % příjem, čemuž odpovídá brutto příjem 3 278 Kč (v rozporu s 2. 1).

6 Daň z přidané hodnoty z autorských honorářů

Pokud je autor plátcem²⁶ daně z přidané hodnoty, je tedy osobou povinnou k dani²⁷, protože uskutečňuje ekonomické činnosti²⁸. Ekonomickou činností se rozumí mj. činnost nezávislá vědecká, literární, umělecká atd. Je-li příjemce odměny za publikační činnost plátcem daně z přidané hodnoty, odvádí daň i z autorského honoráře, u kterého se má za to, že vydavatel platí brutto odměnu, tzn. včetně daně z přidané hodnoty.

²⁶ odkaz na ustanovení § 4 odst. 1 písm. s) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

²⁷ odkaz na ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

²⁸ odkaz na ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

7 Závěr

Článek upozorňuje na možná úskalí a rozdílnosti při zdaňování příjmů autorských honorářů. Problematika pouze dokresluje skutečnost, na kterou poukazuje odborná veřejnost a to, že český daňový systém je veskrze komplikovaný. Nesrozumitelnost, složitost daňových zákonů, jejich častá změna mají za následek neplacení daní z neznalostí, ne tedy úmyslné daňové úniky.

Kontaktní adresa:

Ing. Libuše Zákřavská, Ph.D.
odborná asistentka Ústavu ekonomiky a managementu
FES, Univerzita Pardubice
tel. č. 466 036 558
e-mail libuse.zakravska@upce.cz

Recenzovala: Ing. et. Ing. Renáta Myšková, Ph.D., odborná asistentka Ústavu ekonomiky a managementu, FES, Univerzita Pardubice